ว่าด้วยเรื่องของภาษาถิ่น ภาษามาตรฐาน ภาษากลาง

พจนานุกรม ศัพท์ภาษาศาสตร์ (ภาษาศาสตร์ประยุกต์) ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, พิมพ์ครั้งที่ ๒, 2557. ได้ให้ความหมายของ **ภาษาถิ่น ภาษากลาง และภาษามาตรฐานไว้ ดังนี้ ภาษาถิ่น (regional dialect) หมายถึงภาษาย่อยที่พูดในถิ่นใดถิ่นหนึ่งและมีลักษณะบางประการที่ต่างจากภาษาย่อยของภาษาเดียวกันที่พูดในอีกถิ่นหนึ่ง ภาษาถิ่นอาจเป็นภาษาประจำถิ่นในบริเวณขนาดเล็กหรือบริเวณขนาดใหญ่ก็ได้** เช่น ภาษาไทยถิ่นเหนือเป็นภาษาถิ่นระดับภาค ภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่เป็นภาษาถิ่นระดับจังหวัด และภาษาไทยถิ่นสันป่าตองเป็นภาษาถิ่นระดับอำเภอ

ภาษากลาง (linqua franca) หมายถึงภาษาที่ใช้ในการสื่อสารระหว่างกลุ่มคนที่พูดภาษาต่างกัน ภาษากลางอาจเป็นภาษาที่ใช้สื่อสารกันระหว่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษซึ่งอาจเป็นภาษาแม่ของคนกลุ่มหนึ่งหรืออาจเป็นภาษาที่มิได้เป็นภาษาแม่ของกลุ่มใดก็ได้ ภาษากลางอาจเป็นภาษาธรรมชาติที่มีโครงสร้างซับซ้อน หรือภาษาที่มีโครงสร้างประโยคและศัพท์ที่ใช้ไม่ซับซ้อน ซึ่งมักเกิดจากการผสมของภาษา ๒ ภาษาหรือมากกว่านั้น

ภาษามาตรฐาน (standard language) หมายถึงภาษาที่ถือว่าเป็นภาษาที่ถูกต้องมากที่สุดในสังคมระดับชาติ มีการจัดทำพจนานุกรม ตำราไวยากรณ์ หรือกฎเกณฑ์อื่นๆ ของการใช้ภาษา ภาษามาตรฐานเป็นที่ยอมรับมากที่สุดของสังคม มักใช้เป็นภาษาราชการ ได้รับยกย่องให้เป็นภาษาประจำชาติและเป็นสัญลักษณ์ของความสามัคคีของคนในชาติ ภาษาไทยถิ่นกลางรูปแบบหนึ่งที่ใช้กันในกรุงเทพฯ ได้พัฒนาขึ้นมาเป็นภาษามาตรฐานหรือภาษากลางของประเทศ ถือว่าเป็นภาษาที่ใช้ในกิจกรรมสำคัญของประเทศ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการสื่อสารกับคนทั้งประเทศนั่นเอง

โดยสรุปก็คือ **ภาษาถิ่นเป็นภาษาที่ใช้เฉพาะกลุ่ม ภาษากลางเป็นภาษาที่ใช้ระหว่างกลุ่ม ส่วนภาษากลางที่ผ่านการปรับปรุงแล้วถือว่าเป็นภาษามาตรฐาน มักใช้เป็นภาษาราชการ และเป็นภาษาประจำชาติด้วย ในกรณีของประเทศไทยเรียกชื่อเป็นกลางๆ ว่า "ภาษาไทย"** แต่ในกรณีของประเทศที่มีภาษาถิ่นมากมายอย่างอินเดีย ไม่มีการประกาศว่าภาษาใดเป็นภาษาประจำชาติ แต่มีภาษาราชการ ๒ ภาษา คือ ฮินดี กับ อังกฤษ ร่วมกับภาษาถิ่นอื่นๆ อีก ๒๒ ภาษา ส่วนภาษาที่ใช้ในทางราชการ เช่น ในรัฐสภา ศาล และการสื่อสารระหว่างหน่วยราชการใช้ภาษาอังกฤษ

ภาษาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสาร การเลือกใช้ภาษาใดย่อมเป็นไปตามกาลเทศะ ถ้าผู้ใช้ภาษาต้องการสื่อกับคนกลุ่มใหญ่ก็ควรใช้ภาษาที่คนกลุ่มใหญ่เข้าใจ ถ้าผู้ใช้ภาษาต้องการสื่อกับคนเฉพาะกลุ่มก็ควรใช้ภาษาเฉพาะกลุ่ม เมื่อเลือกใช้ภาษาสำหรับคนกลุ่มใหญ่แล้วหากจะมีการสอดแทรกภาษาเฉพาะกลุ่มลงไปบ้างก็เพื่อเป็นสีสันหรือแสดงตัวตนของผู้พูดเท่านั้น หาได้ใช้เพื่อการสื่อสารสำหรับคนกลุ่มใหญ่ไม่

นอกจากนั้น ภาษาถิ่น เป็นภาษาย่อยที่ใช้พูดจากันในท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งเกิดจาก**การใช้ภาษาเพื่อการสื่อความหมาย ความเข้าใจกันระหว่างผู้คนที่อาศัยอยู่ตามท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งอาจจะแตกต่างไปจากมาตรฐาน หรือภาษาที่คนส่วนใหญ่ของแต่ละประเทศใช้กัน และอาจจะแตกต่างจากภาษาในท้องถิ่นอื่นทั้งทางด้านเสียง คำและการใช้คำ ภาษาถิ่น เป็นภาษาที่มีลักษณะเฉพาะ ทั้งถ้อยคำ และสำเนียง ภาษาถิ่นจะแสดงถึงเอกลักษณ์ ลักษณะความเป็นอยู่ และวิถีชีวิตของผู้คน ในท้องถิ่นของแต่ละภาคของประเทศไทย** บางทีเรียกว่า ภาษาท้องถิ่น และหากพื้นที่ของผู้ใช้ภาษานั้นกว้างก็จะมีภาษาถิ่นหลากหลาย และมีภาถิ่นย่อย ๆ ลงไปอีก เช่นภาษาถิ่นใต้ ก็มีภาษาสงขลา ภาษานคร ภาษาตากใบ ภาษาสุราษฎร์ เป็นต้น ภาษาถิ่นทุกภาษาเป็นภาษาที่สำคัญในสังคมไทย เป็นภาษาที่บันทึกเรื่องราว ประสบการณ์ และวัฒนธรรมทุกแขนงของท้องถิ่น เราจึงควรรักษาภาษาถิ่นทุกถิ่นไว้ใช้ให้ถูกต้อง เพื่อเป็นสมบัติมรดกของชาติต่อไป ซึ่งภาษาถิ่นจะเป็นภาษาพูด หรือภาษาท่าทางมากกว่าภาษาเขียนภาษาถิ่นของไทยจะแบ่งตาม ภูมิศาสตร์หรือท้องถิ่นที่ผู้พูดภาษา นั้นอาศัยอยู่ในภาค ต่าง ๆ ภาษาถิ่นที่ใช้สื่อสารอยู่ในบางจังหวัดของภาคกลาง เช่น เพชรบุรี กาญจนบุรี สุพรรณบุรี ราชบุรี นครปฐม อ่างทอง และพระนครศรีอยุธยา เป็นต้น ภาษาถิ่นที่ใช้สื่อสารอยู่ในจังหวัดเหล่านี้ มีสำเนียงพูดที่แตกต่างกันออกไป จะมีลักษณะเพี้ยนเสียงไปจากภาษากลางที่เป็นภาษามาตรฐาน

ผู้จัดทำ/เรียบเรียง : นางสาวณัฏฐนันท์ คงทน / นสม.ชก

หน่วยงาน : ฝ่ายข่าวและรายการ สวท.ปัตตานี

แหล่งที่มา : มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตสุพรรณบุรี https://shorturl.asia/lBAhu/ ช่องทรูปลูกปัญญา https://shorturl.asia/6HZhc/ มติชน https://shorturl.asia/MKOJV